

Inger-Kristin Larsen Vie

”Hunder er det beste jeg vet!”

Om barne- og hunderelasjoner i Tor Åge Bringsværd's Karsten og Petra-bøker

”The things I like the most are dogs!”: Exploring Child and Dog Interactions in Tor Åge Bringsværd's Books about Karsten and Petra

Abstract: This article explores the relationship between children and dogs in the Norwegian picturebooks about Karsten and Petra, written by Tor Åge Bringsværd. The article aims to answer the following questions: How is the relationship between children and dogs depicted in the picturebooks' constructions of childhood? How do these books explore perspectives on the relationship between humans and nature? The books' iconotext primarily depicts a balanced relationship between children and dogs, with the dog taking on the role of the child's companion. The study shows that these books align with a longer tradition of literature focused on the competent child, who naturally develops a positive relationship with nature. However, the picturebooks about Karsten and Petra draw attention to the dog's dual nature in literature – both as a domesticated being and as an animal with its instinctual, wild sides. Additionally, the books convey an awareness of the potential of children's literature to remind us of nature's presence in human life and the importance of respecting it.

Keywords: picturebooks, Tor Åge Bringsværd, dog, childhood narratives, animal studies

©2025 Inger-Kristin Larsen Vie. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons CC BY 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), permitting all use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. Any included images may be published under different terms. Please see image captions for copyright details. Citation: *Barnboken – tidsskrift för barnlitteraturforskning/Barnboken: Journal of Children's Literature Research*, Vol. 48, 2025 <http://dx.doi.org/10.14811/clr.v48.973>

Denne artikkelen ser nærmere på barne- og hunderelasjoner i Tor Åge Bringsværds bildebøker om Karsten og Petra.¹ Siden 1992 har han publisert 41 bøker om de to barnekarakterene, samt aktivitetsbøker og temabøker med tidligere utgitte fortellinger. Bøkene er illustrerte av Anne G. Holt, og henvender seg ifølge forlaget til barnelesere mellom 3–6 år. Flere av bøkene er adaptert til tv-serier (for eksempel *Karsten og Petra er bestevenner* fra 1992), spillefilmer, lydbøker og bildebokapper, og man finner utdrag fra bøkene i lesebøker for barnetrinnet.² Karsten og Petra-bøkene beskriver vennskapet mellom to barn i førskolealder og deres hverdagsopplevelser, som å lære å sykle og begynne i barnehagen, ofte uten de voksnes tilstedeværelse. Selv om flere av bøkene har enkelte fantastiske trekk (for eksempel vekkes de to kosedyrene Løveungen og Frøken Kanin til live i de to barnas fantasi), omtales de vanligvis som "realistiske hverdagsfortellinger" (Birkeland, Mjør og Teigland).

I flere av bøkens hverdagsbeskrivelser er hunden representert. I de tidlige Karsten og Petra-bøkene inngår hunden som en naturlig del av det visuelt gjengitte bymiljøet, uten at den får noen sentral rolle. Den er som oftest avbildet liten og i bånd, den fremstår dressert og fungerer som en rekvisitt sammen med byens mennesker. Men i Karsten og Petra-bøkene utgitt på slutten av 1990-tallet endrer hundens størrelse, plassering og funksjon seg. Nå er hunden stor og rufsete, den oppholder seg på landet, og får en sentral rolle i livet til de to barnekarakterene.

Hundens tilstedeværelse i Karsten og Petra-bøkene er et godt eksempel på hvordan hunden har en fremtredende rolle i Bringsværds barnelitterære forfatterskap. Sakprosaboka *Vov. Hunden i eventyr, myter og folketro fra hele verden* (2018) inneholder skildringer av hunden i myter, eventyr og "kuriøse tradisjoner som omgir dette dyret" (13). Boka forsøker blant annet å finne svar på hva det er som gjør at hunden foretrekker samvær med mennesker fremfor å leve sammen med sin egen art. I fragmentromanen *Når du minst venter det* (2018) er hovedkarakteren Pietros beste venn "et brunt og langhåret dyr, med det ene øret halvveis revet av" (26). Hunden Parisha blir en viktig dialogpartner og følgesvenn for Pietro på hans eventyrlige reise med oppdageren Marco Polo. Hundens viktige rolle i Bringsværds barnelitterære forfatterskap synes å gjenspeile hans fascinasjon for det spesielle forholdet mellom mennesker og hund:

Det finnes etter min mening slett ingen fornuftig forklaring på denne kjærligheten. For det kan faktisk se ut som om hunder er glad i oss, ikke bare fordi vi gir dem mat, går tur med dem, pusler med dem,

beskytter dem – men rett og slett fordi de liker oss! En helt ufattelig tanke, hvis vi først tar den inn. (Bringsværd, *Samtaler* 13)

Til tross for Karsten og Petra-bøkernes kommersielle suksess, har de i liten grad fått oppmerksomhet i forskningsøyemed.³ Kanskje skyldes dette at bøkene tilhører en etablert tradisjon av harmoniske hverdagsbeskrivelser, og dermed kommer i skyggen av nyere bildebøker som utforsker barndommens mørke sider gjennom eksperimentering med bildebokas ikonotekst (Goga, "Children"). Bøkernes kommersielle suksess gjør dem allikevel relevante å utforske, ikke minst for å finne ut hva det er som gjør dem så populære, og hvilken aktualitet disse bøkene kan ha. Jeg vil argumentere for at bøkernes popularitet skyldes de gjenkjennelige barndomskonstruksjonene, og måten forholdet mellom barnekarakterene og naturen, blant annet representert ved hunden, er skildret på. Jeg tar sikte på å svare på følgende spørsmål: Hvordan fremstilles forholdet mellom barn og hund i bøkernes barndomskonstruksjoner? På hvilken måte aktualiserer disse bøkene perspektiver om menneske og natur?

For å svare på disse spørsmålene, har det vært naturlig å fokusere på de Karsten og Petra-bøkene der hunden får en sentral posisjon. Til sammen er det publisert 41 bøker om Karsten og Petra i perioden 1992–2022, og da har jeg utelatt temabøker og aktivitetsbøker fordi de består av tidligere utgitte Karsten og Petra-fortellinger. Jeg har heller ikke inkludert bøker som primært handler om Karsten og Petras kosedyr Frøken Kanin og Løveungen. Jeg har delt bøkene der hunden er representert inn i tre kategorier, ut ifra i hvor stor grad, og på hvilken måte hunden er skildret. Av de 41 bøkene er det 11 bøker som utgjør den første kategorien av bøker, og i disse finner vi ingen visuelle eller verbalttekstlige beskrivelser av hunder.⁴ Derfor inngår ikke disse i min studie. I den andre kategorien får hunden en mindre viktig rolle, og det gjelder 14 av de øvrige bøkene. I enkelte sammenhenger gjenfinner man hundemotiver på møbler – *Petra begynner i barnehaven* (1992) – eller på tegninger som Karsten og Petra lager – *Karsten og Petra har Lucia-fest* (1993) og *Karsten og Petras ABC* (2005) – men i de fleste tilfellene er hundene først og fremst representert visuelt i bymiljøet.⁵ Selv om de ikke får noen sentral rolle, bidrar de til å skape et variert og dynamisk bymiljø, og deres tilstedeværelse understreker hundens naturlige plass blant menneskene. Imidlertid får heller ikke denne kategorien av bøker en sentral plass i min analyse.

I den siste kategorien, som involverer 16 av Karsten og Petra-bøkene (se vedlegg 1), inntar hunden en sentral rolle. I 15 av disse omtales hundene med navn (Jason, Rusken, Bassa), og Bassa er til

stede i 13 av dem. Jeg har valgt å fokusere på bøkene *Karsten og Petra på bondegård* (1996), *Karsten og Petra. Livet på landet* (2010) og *Petra får en hund* (2001). Det er i disse tre bøkene at hver av hundene får en markant posisjon, og hvor det knyttes et tett bånd mellom barn og hund.

Tidligere forskning

Vennskap mellom barnet og en trofast hund er et etablert motiv i både eldre og nyere realistisk barnelitteratur. Et fellestrekk er at barnet og hunden tilbringer mye tid sammen og hjelper hverandre i utfordrende situasjoner. Åse Marie Ommundsen viser i sin lesning av Jørgen Moes *I Brønden og i Tjærnet. Smaahistorier for Børn* (1851) hvordan barnekarakteren Viggo tar ansvar for hunden Allarm som han forsvarer mot en truende flokk med ulver ("Barndom"). Hans mot og omsorg for hunden lønner seg, for Allarm gjengjelder hans tjenester ved å redde Viggo fra å drukne. I andre eldre litterære tekster oppstår den gode relasjonen mellom hunden og barnet i leken, noe som understrekes i Nina Gogas lesning av Per Sivles dyrebiografier fra 1890-årene, deriblant *Berre ein hund*. Leken blir det stedet der grensene mellom dyr og mennesker viskes ut (Goga, "Barns verdi" 19). Hennes lesning illustrerer hvordan barnets medlidenhet med hunden åpner opp for "en utveksling og tilegnelse av andre egenskaper enn de ytre og fysiske" (17), som vennskap og omsorg. Sivles dyrebiografier er tidlige eksempler på tekster som utfordrer leserne til å tenke annerledes om grensene mellom dyr og mennesker, og verdien av et dyrs liv.

Hundens verdi blir også aktualisert i Anette Almgren White og Helene Ehrianders beskrivelser av forholdet mellom sanktbernhardshunden Båtsman og barnekarakteren Tjorven i Astrid Lindgrens kjente barnebok *Vi på Saltkråkan* (1964). Båtsman opptrer som barnas beskytter, og er aktivt deltakende i deres liv, noe White og Ehriander knytter an til hunderasen: "Sankt Bernhardshunden förknippas traditionellt med beskyddande egenskaper vilket förklaras bland annat av historier om hundens livräddande insatser i Alperna" (243). Tjorven fører samtaler med sin hund, og gir ham kake i bursdagselskaper som om han var en ordinær gjest, noe som understreker det tette forholdet mellom hunden og Tjorven.

At hunden får en så sentral posisjon i både eldre og nyere realistiske hverdagsfortellinger for barn og unge kan skyldes flere forhold. Walter Hogan hevder at hunder "bond with humans more readily than do other, less social mammals, such as cats" (134). Hogan viser hvordan hunden i barne- og ungdomsromaner inntar rollen som statussymbol, eller et familiemedlem som fyller et tomrom.

I andre tilfeller får hunden en hjelpefunksjon, i form av å være vakt-hund og assistenthund, eller hunden bidrar til bedre økonomi, ved å være et avlsdyr. At hunden også impliserer nærhet og fortrolighet, er et gjentakende moment i både eldre og nyere barnelitterære tekster. I Eric Knights berømte roman *Lassie Come-Home* fra 1940 inntar Lassie et nært forhold til barnekarakteren, tolvåringen Joe Carraclough. Ifølge Hogan er denne hundekarakteren et typisk eksempel på "a companion animal bringing luck to an owner, or to the owner's entire family" (21). Men selv om Lassie er helten, blir hunden ifølge Hogan redusert til "a lucky token", der menneskekarakterene er viktigere.

I flere barnebøker fremstår forholdet mellom voksne og dyr som mer konfliktfylt enn relasjonen mellom barn og dyr. Dette aktualiserer Anna Mik i sin lesning av bildeboka *Such a Good Boy* (2020) av Marianna Coppo, når hun utforsker det anstrengte forholdet mellom hunden og dens voksne eier. Malteseren Buzz prøver å "obey his owner and does not follow his instincts to pee on hydrants or smell other dogs' excrements. Being a good boy, for Buzz, means not being a dog at all" (Mik 54). Buzz behandles som et objekt, og tvinges til å være et produkt av kulturen framfor naturen. Han beskrives som "a stuffed animal, fluffy and adorable, beautifully fitting in his owner's home" (66). Å være fri fra voksne menneskers regler og formaninger er det samme som å være en del av naturen, og det innebærer å kunne løpe fritt, bli skitten, grave hull, tisse på trær og å leke med andre dyr. *Such a Good Boy* er ett av flere eksempler på barnelitteratur som signaliserer at barnekarakteren i større grad enn den voksne, har forutsetninger for å etablere et likeverdig forhold til hunden, fordi både hunden og barnet har behov for å utfolde seg fritt, uten de voksnes strenge rammer.

De nevnte studiene illustrerer at hunden har en sentral posisjon i den realistiske barnelitterære tradisjonen, og at hunden inntar ulike roller, selv om dens viktigste rolle synes å være barnekarakterens nærmeste fortrolige, fordi barnet behandler hunden som likeverdig. Karsten og Petra-bøkene inngår i denne tradisjonen av realistiske hverdagsskildringer der hunden har en naturlig plass i hverdagsbeskrivelsene av barnekarakterene, og hvor forholdet mellom hund og barn skildres som spesielt nært, noe som utfordrer leseren til å reflektere over hva som forener og skiller menneskene og dyrene.

Teoretiske perspektiver

For å kunne se nærmere på hund- og barnerelasjonene i Karsten og Petra-bøkene, er det hensiktsmessig å trekke veksler på teoretiske perspektiver som omhandler barndomskonstruksjoner i den

realistiske barnelitteraturen, og ulike syn på hundens representasjon i disse konstruksjonene. Uttrykket "barndomskonstruksjoner" forstås som fremstillinger av barndom i barnelitteraturen (Ommundsen, "Barndom"). Et sentralt trekk ved barndomskonstruksjonene i både den eldre og nyere nordiske barnelitteraturen er forestillinger om barnet, og særlig det kompetente barnet (Ommundsen, "Barndom"; Brembeck et al.). Et kompetent barn er "et autonomt, aktivt robust og ansvarlig barn som tar vare på dyr eller yngre søsken, som leker ute, og mestrer naturen alene, ubevoktet og uten særlig innblanding fra voksne" (Ommundsen, "Barndom" 158). Dette innebærer blant annet at de er "sosiale aktører og subjekter som konstruerer seg selv" (27). Det kompetente barnet står i kontrast til det hjelpeløse og passive barnet, som i liten grad tar ansvar for sine handlinger, eller håndterer de situasjonene som oppstår.

Det er mange eksempler på at barnet kan være kompetent på ulike måter i den nordiske barnelitteraturen. Mens Helene Brembeck, Barbro Johansson og Jan Kampmann beskriver hvordan barnekaraktøren i den nordiske barnelitteraturen er kritisk, tar ansvar og deltar i demokratiske prosesser (21–22), understreker Nina Goga at mange barnekarakterer i barnebøker fra 90-tallet er energiske og ansvarlige barn, som "knows better than his parents how to live morally and to differentiate between right and wrong" ("Children" 249). Samtidig evner barnet å leve i sameksistens med dyr og natur (Ommundsen, "Barndom" 173; Christensen), og mestrer naturen uten voksnes innblanding (Ommundsen, "Barndom" 174).

At de realistiske barndomskonstruksjonene ofte involverer barnekarakterenes møter med dyr, kan ifølge Maria Lassén-Seger skyldes at dyrekarakterene representerer "en idealiserad och attraktiv trygghetsresurs i vårt moderna samhälle, dels som ett uttryck för en vuxen, nostalgisk längtan tillbaka till barndomen" (116). Samtidig kan den hyppige bruken av barne- og dyremotiver i bildebøker bidra til å understreke bildebokas pedagogiske potensiale til å fungere som et moralsk kompass, særlig når dyr skildres på en respektfull måte. Men dyrenes tilstedeværelse i barnekarakterens liv kan også skyldes en etablert oppfatning om at barnet er nærmere naturen enn voksne, noe som blant annet kommer til uttrykk gjennom bildebøkernes beskrivelser av barnekarakterenes naturlige nysgjerrighet for dyr, en åpenhet og utforskertrang som understreker at barn enda ikke har blitt påvirket av voksenkulturens antroposentriske holdninger til naturen. Møtet mellom barn og dyr bidrar til at det oppvoksende barnet holder kontakt med naturen og sitt eget følelsesliv (Melson 158). Dyrekarakterer kan vekke sympati hos leseren, men

også distanse til vanskelige temaer og problemstillinger (Boglund og Nordenstam 129). Dyret kan også i enkelte sammenhenger erstatte mennesker, og hjelpe barnet med å bygge opp en indre styrke. Samtidig kan det være lettere for barneleseren å identifisere seg med dyrekarakteren, fordi barn har blitt oppfattet som mer intuitive eller instinktive enn voksne (Goga, "Barns verdi").

Hunden står i en særstilling når det gjelder barnelitterære fremstillinger av nære relasjoner mellom barnekarakteren og et dyr, noe som ifølge Kelly Hübben skyldes at hunden befinner seg i en mellomposisjon mellom kultur og natur; den er et dyr, men har blitt kultivert inn i menneskenes hverdag (143). Denne mellomposisjonen gjør hunden ekstra interessant å studere i barnelitteraturen, fordi hundens representasjon kan bidra til at barneleseren blir utfordret til å reflektere over forskjellene og likhetene mellom dyr og mennesker. Hundens etablerte posisjon blant mennesker skyldes ifølge Hogan at hunden ble "formed and selected by humans, through developing cooperative relationships" (118). Donna Haraway anvender uttrykket "forbundne arter" som metafor for det skapende samspillet mellom mennesker og hund. Ifølge Haraway er hunder "en art, der indgår i obligatoriske, konstituerede, historiske, omskiftelige forhold med menneskelige væsener" (24). Fordi hunder og mennesker gjennom historien har hatt innflytelse på hverandres evolusjon, er maktforholdet mellom hund og menneske ifølge Haraway mindre asymmetrisk. Hunder har nærmet seg mennesket på jakt etter mat, mens mennesker har domestisert hunden og sørget for utvikling av visse hunderaser som er tilpasset menneskets livsførsel: "Fleksibilitet og opportunisme er for begge arter, hvad det hele handler om, og de former hindanden gjennom den stadig igangsværende historie om samevolution" (Haraway 55). Samspillet mellom en hund og et menneske er et komplekst sosialt fenomen som skapes idet samspillet oppstår, og forutsetter gjensidig respekt, lojalitet og hengivenhet.

For å anerkjenne hunden som subjekt, må hunden forstås som et kommuniserende vesen. Marc Higgin omtaler hundens kommuniserende kropp som "the intersubjective body", som inngår i et "complex social phenomenon" (86), der menneskets og hundens kropp møtes og erfares. Gjennom kroppslig kommunikasjon lærer man å forstå hverandre, noe samspillet mellom en førerhund og dens eier er et godt eksempel på: "Each one inscribes their own preferences in the other, both co-constitute the motifs of perception and action that grow within the daily performances of making mistakes, holding back and walking in rhythm" (82). Språket som oppstår mellom

hund og menneske kommer til uttrykk gjennom kroppsbevegelser, lyder og enkle ord.

Å studere fremstillinger av forholdet mellom barn og hund i Karsten og Petra-bøkene gir leseren et inntrykk av hva slags syn på hund og menneske som ligger til grunn for bøkene, og hvordan bøkene kan ha en relevans for dagens barnelesere. I mine lesninger er det særlig de første møtene mellom barnekarakterene og hunden som får oppmerksomhet, fordi de gir et godt inntrykk av barnet og hundens egenskaper og samspillet dem imellom. Jeg legger også vekt på de oppslagene som illustrerer barnekarakterenes forventninger til møtene, fordi disse forteller oss noe om barnas holdninger til dyrene og naturen, samt oppslag som sier noe om hvilken rolle hunden inn tar i forholdet til barnet (spesielt Petra).

Karsten og Petra på bondegård

I *Karsten og Petra på bondegård* reiser Karsten og Petra sammen med de andre barna i Duestien barnehage til Sandengen gård som befinner seg på den andre sida av fjorden. Hensikten med besøket er å bli kjent med hvordan dyrene på gården lever. Karsten og Petra beskrives gjennomgående som nysgjerrige barn, som har store forventninger til gårdsbesøket, noe som kommer til uttrykk på flere av bildebokas tidlige oppslag. På oppslag 5 er Karsten og Petra avbildet på ferga som skal føre dem over til den andre siden av fjorden, hvor bondegården ligger.⁶ De visuelle beskrivelsene av de to barnekarakterenes oppsperrede øyne og smilende munn speiler både forventninger og entusiasme. Karsten og Petra sitter tett ved siden av hverandre, med kosedyrene sine i armene, noe som signaliserer at det å reise kan være litt skummelt. Mens de andre barna på bildeoppslaget synes av å være opptatt av hverandre, vier de to bestevennene oppmerksomheten til det som venter dem på den andre sida av fjorden: "Gjennom vinduet kan de følge godt med, og se om de snart er fremme" (Bringsværd og Holt, *Bondegård*).

Forventningene vedvarer ved ankomst, og mens flere av de andre barna er avventende i møtet med dyra – "Noen av ungene synes at den store grisen ser litt ekkel ut" – fremstår Karsten og Petra som uredde, interesserte og hjelpeløse, noe som blant annet kommer til uttrykk ved at de begge får umiddelbar kontakt med dyra: "Karsten får lov til å holde en av grisungene." Karsten og Petras motivasjon og selvstendighet kommer til uttrykk ved at de alene beveger seg rundt på gården, uten de voksnes hjelp. Det er først i møte med de ulike dyrene som befinner seg i fjøset eller på låven at de voksne trer frem

som veiledere og trygge omsorgspersoner, noe som minner leseren på at dyr er forskjellige og agerer ulikt, og at man skal møte dyrene med varsomhet og respekt.

Mens barneleseren møter blandingshunden Rusken allerede på bokas forside, noe som bekrefter hans sentrale rolle i bildeboka, treffer Karsten og Petra ham på oppslag 6. Rusken ønsker dem velkommen til gårds, logrende og løpende ved siden av vogna barna sitter i:

En stor, nesten hvit hund møter dem ved porten.
Den hopper og danser ved siden av vognen.
Den er vel ikke farlig? Spør Randi – for hun er litt redd for hunder.
Nei, Rusken er kjempesnill, sier Sigbjørn. Den vil bare leke!
(Bringsværd og Holt, *Bondegård*)

Mens de voksnes skepsis kommer til uttrykk gjennom de visuelle beskrivelsene av deres gapende munn og anstrengte kroppsspråk, gir barna uttrykk for nysgjerrighet gjennom smil og framoverlente kropp (bilde 1). Allerede på dette oppslaget antydes en oppfatning om at barn har en større iboende nysgjerrighet overfor dyr enn voksne, noe som speiler en oppfatning om at barn er nærmere naturen (Lassén-Seger). Ikonoteksten (Hallberg) signaliserer samtidig at dyrene ikke nødvendigvis er fiendtlig innstilt til mennesker, selv om man må ta noen forbehold.

Hypp, Brunen! sier Sigbjørn. Og da begynner hesten å småløpe!
De svinger bort fra asfaltveien hvor alle bilene raser av sted.
Ute mellom kornåkrene kan de snart ikke høre trafikken lenger.
Og der fremme ligger bondegården. Med hvitmalt hus og rød låve!

En stor, nesten hvit hund møter dem ved porten.
Den hopper og danser ved siden av vognen.
Den er vel ikke farlig? spør Randi – for hun er litt redd for hunder.
Nei, Rusken er kjempesnill, sier Sigbjørn. Den vil bare leke!

Bilde 1. Karsten og Petra møter Rusken for første gang. Fra *Karsten og Petra på bondegård* (1996) av Tor Åge Bringsværd og Anne Holt. © Anne Holt.

I kontrast til den salutstyrte hesten som har fraktet barnehagebarna til gården, og de øvrige dyrene barna møter, løper Rusken fritt på gården, noe som gir ham en særegen posisjon. Han har mer frihet enn de andre dyra, men velger å holde seg i nærheten av menneskene, noe bildebokas oppslag tilsier. Rusken inntar snart rollen som Petras følgesvenn når hun rusler rundt på gården, og erstatter dermed de voksnes rolle. Ruskens trofaste plass ved Petras side minner om hundens rolle som menneskets vokter (Haraway), noe som skiller den fra andre dyr. På oppslagene 13–14 fremstår Rusken også som en god medhjelper. Når Petra mister både Løveungen og Karsten av syne, er det Rusken som til slutt hjelper henne med å finne dem. På den måten blir leseren minnet på hva slags egenskaper hunden har som ikke mennesket har; evnen til å søke seg frem til målet ved hjelp av sine instinkter. Samtidig insisterer fortellerinstansen at de løser oppdraget sammen: "Det er Petra og Rusken som finner ham" (Bringsværd og Holt, *Bondegård*). Samarbeidet kommer også til uttrykk visuelt, blant annet ved at Petra lar hånden sin ligge på Ruskens rygg, et motiv som er å finne på forsidebildet og oppslagene 7 og 10. Dette skaper assosiasjoner til hvordan en svaksynt person støtter seg til en førerhund, men hunden er samtidig avhengig av denne tilliten for å innta en slik rolle. Samarbeidet fører til en lykkelig gjenforening, og markerer på samme tid det jevne maktforholdet mellom barn og hund, slik det kommer til uttrykk i denne boka.

Det nære forholdet mellom Petra og Rusken synliggjøres også gjennom den fysiske avskjeden som skildres avslutningsvis. Mens verbalteksten understreker hvem Petra synes det viktigst å ta avskjed med – "Alle sier takk for seg til Sigbjørn og Dagmar. Og Petra gir Rusken en stor klem" – markerer den visuelle fremstillinga av omfavnelsen mellom barn og hund den inderligheten som har utviklet seg mellom dem. Mens Petras ansikt er begravd i Ruskens pels, lukker Rusken øynene, noe som signaliserer en bekreftelse på "loyalty and devotion flowing back and forth" (Hogan 118).

Karsten og Petra. Livet på landet

Også i *Karsten og Petra. Livet på landet* besøker Karsten og Petra en bondegård, i sammenheng med at Petras veterinærmor har et jobboppdrag på en nabogård. Karsten og Petra får i oppgave å stelle med dyra, og skal overnatte på gården uten Petras mor. Som i den forrige bildeboka, kommer barnas forventninger til uttrykk på et tidlig tidspunkt, både gjennom de visuelle beskrivelsene av barnas

forventningsfulle ansikter ved ankomst, men også den delvis allvitende fortellerinstansen: "Og nå er de endelig på vei! Spør om Karsten og Petra gleder seg!" (Bringsværd og Holt, *Livet*). I entusiasme strekker Petra en av armene ut av bilens vindu ved ankomst, som om hun prøver å nå fram til golden retrieveren Jason, som løper ved siden av dem når de kommer kjørende inn på gårdsplassen. Selv om hunden er stor, viser ikke de to barna noen nervøsitet, men kommer hunden i møte. At de to barna skal overnatte på gården uten å kjenne de voksne noe særlig godt, synes heller ikke å skape engstelse: "For barna skal bli igjen – og de skal overnatte to ganger! Det synes Karsten og Petra er spennende." De to barnekarakterene inntar snart en naturlig plass blant dyrene på gården, noe som understrekes blant annet gjennom bruken av totalutsnitt på flere av de tidlige oppslagene. Barnas tilstedeværelse er like selvfølgelig som dyrenes, og verken dyr eller mennesker fremheves som mer betydningsfulle enn de andre.

De to barna trenger ikke de voksnes tilstedeværelse for å etablere relasjoner til dyrene, og de voksne blander seg heller ikke inn i den kommunikasjonen som umiddelbart oppstår mellom barna og dyra på gården. I stedet går mora til Petra og Steinar inn "for å ta en kopp kaffe sammen. Men Karsten og Petra vil heller vente ute". Dette understreker både de voksnes tillit til barnas evne til å behandle dyrene godt, og det kompetente barnets evne til å etablere dyre-relasjoner uten de voksnes innblanding. Samtidig fremheves barnas robuste og selvstendige egenskaper, ikke ulikt andre barnekarakterer i den nordiske barnelitteraturen (Ommundsen, *Looking* 158). Den lille usikkerheten de to barna på noe tidspunkt måtte erfare, blir kanalisert gjennom lekedyrene som de har med, noe som blant annet kommer til uttrykk på oppslag 4: "Frøken Kanin sier til Løveungen: 'Tror de har sånne [dyr] som du er litt redd for også'" (Bringsværd og Holt, *Livet*).

Møtet mellom Karsten, Petra og Jason har fellestrekk med det første møtet med Rusken. Som Rusken løper Jason fritt rundt på gården, stadig med et ønske om å leke med Petra og Karsten, noe som beskrives gjennom den visuelle fremstillinga av Jasons energiske kropp og utstikkende tunge. Hundens "intersubjective body" (Higgin 86) signaliserer et ønske om å kommunisere og inngå i et fellesskap med barnekarakterene. Petra responderer på hundens invitasjon til lek ved ankomst, blant annet ved å bøye seg ned og klappe hunden, samtidig som hun prøver å ta pinnen han har i munnen. Leken blir, som i Per Sivles dyrebiografier, utgangspunktet for etableringa av

Neste morgen er det søndag. Tiden har gått så altfor fort, synes Karsten og Petra. For dette er jo allerede siste dagen på Slettemo, og i ettermiddag skal mamma'n til Petra komme og hente dem.

Jorunn vil gjerne vise dem urtehaven sin. Hun har den bak hovedhuset, et sted hvor det er lunt og fint. Her dyrker hun mange slags krydderplanter. Basilikum, dill, persille, timian og hva de nå heter alle sammen. Jorunn sier at hun ...

Bilde 2. Jason tar farvel med Karsten og Petra. Fra *Karsten og Petra. Livet på landet* (2010) av Tor Åge Bringsværd og Anne Holt. © Anne Holt.

den gode relasjonen mellom hund og barn, og hvor grensene mellom dyr og menneske blir mindre fremtredende. At Jason er kultivert inn i familien han bor hos, blir særlig fremtredende gjennom de visuelle beskrivelsene av hans fysiske plassering. På oppslag 32 troner Jason ved siden av familien og barna når alle er samlet i stua for å spille kort, som om han er deltaker i spillet på samme måte som de andre, og på oppslag 34 er han gjengitt sammen med husets datter, som vinker fra verandaen når Karsten og Petra forlater gården (bilde 2). Jason er plassert ved siden av henne, med begge forpotene på verandarekkverket og utstikkende tunge. Samtidig oppleves Jasons tilstedeværelse som noe mer flyktig enn Ruskens, noe som antydes allerede på bokas forside, hvor Jason ikke er representert. I stedet er det Karsten og Petras møter med gårdens griser og høner som vektlegges, noe som understreker at hovedhensikten ved oppholdet er å bli godt kjent med alle dyra på gården. I det ene øyeblikket befinner Jason seg i bakgrunnen for handlingene; Jason har sin egen faste plass på gulvet mens Karsten og Petra spiser middag med familien på gården, og han følger med de voksne når de forlater huset for å jobbe ute. I det andre øyeblikket inntar han rollen som Petras følgesvenn når hun beveger seg rundt på gården. Men Jason blir også helt borte fra deler av ikonoteksten, selv om han synes å ha en så sentral posisjon på gården. Dette reiser noen spørsmål: Hvor er Jason om

natta, og hva gjør han når Karsten og Petra beveger seg rundt uten ham? Kanskje forteller hundens visuelle fravær leseren at hunder trenger pause fra menneskene, og at mennesker ikke alltid har full kontroll over dyrene. Igjen blir vi minnet på at hunden befinner seg i en mellomposisjon mellom menneskenes og dyrenes verden (Hüb-ben). Den tilpasser seg menneskets levesett, men har samtidig behov for å få være for seg selv.

Samtidig er ikke Petras oppmerksomhet like mye rettet mot Jason som mot Rusken. På oppslag 9 er Jason avbildet i profil, stirrende opp på Petra som observerer at Steinar, mannen på gården, gjødsler åkeren. Hundens avventende holdning overfor Petra signaliserer et ønske om kommunikasjon og deltakelse, en naturlig nysgjerrighet som gjerne assosieres med barnesinnet. At Petra ikke gir hunden like mye oppmerksomhet, kan skyldes hennes åpenhet og nysgjerrighet for omgivelsene. Like fullt blir ikke Jason glemt av Petra, for "Hunden Jason dilter sammen med dem hele tiden" (Bringsværd og Holt, *Livet*), akkurat som Båtsman i *Vi på Saltkråkan*, og avslutningsvis omfavner Petra hunden, noe som markerer den gode relasjonen som har oppstått mellom dem. Omfavnelsen har samme karakter som i *Karsten og Petra på bondegård*: Petra begraver ansiktet sitt i hundens pels, mens hunden tar imot omfavnelsen med lukkede øyne. At den verbaltekstlige beskrivelsen av avskjeden – "Det vanskeligste er å si morna til Roger og Jason" (Bringsværd og Holt, *Livet*) – omfatter de to barnas forhold til to av dyrene (hesten og hunden), og ikke menneskene, er en bekreftelse på hvordan det kompetente barnet etablerer en helt spesiell relasjon til dyrene. Samtidig bekrefter det forestillingene om at barn er nærmere naturen enn voksne, en oppfatning som er å gjenfinne i de mange harmoniske hverdagsbeskrivelsene av barn og dyr.

Petra får en hund

Det kompetente barnets evne til å føle empati og omsorg for dyr (Ommundsen, "Barndom" 158), blir særlig fremtredende i *Petra får en hund*. Petra har lenge hatt et stort ønske om å eie sin egen hund, og når hun får være med mora til et omplasseringssenter for katter og hunder, blir hennes ønske oppfylt. De tidligste bildeoppslagene fra omplasseringshjemmet illustrerer hvordan Petra umiddelbart får kontakt med dyrene. Dette kommer for eksempel til uttrykk på oppslag 3, hvor Petra bøyer seg ned til kattene som smyger seg inn til beina deres og leker med dem, mens verbalteksten beskriver hvordan de ansatte på omplasseringshjemmet følger opp dyrene som

I det store hundehuset blir det et veldig rabalder. Også her er det bur. Hundene bjeffer og piper. De reiser seg opp på to og krasjer mot nettingen når Karsten og Petra kommer inn. Alle så nær som en stor svart en. Den prøver å stå på bakbeina, den også, men greier det ikke. Stakkar, sier Petra. Den har nok skadet seg.

I hundehuset møter de en jente som heter Tonje, og som er nesten tretten år. Hun holder på med å gjøre rent i luftgårdene. Hun spar all hundebæsjen opp i en bøtte, som hun siden skal ta med seg ut og tømme i en stor, nedgravd septikk-tank. Vil dere hjelpe meg? ler hun. Er det ikke noe annet vi kan gjøre? spør Karsten forsiktig. Jo, sier Tonje. Dere kan ...

Bilde 3. Karsten og Petra møter Bassa for første gang. Fra *Petra får en hund* (2001) av Tor Åge Bringsværd og Anne Holt. © Anne Holt.

bor hos dem. At ikke alle voksne deler hennes kjærlighet og engasjement for dyr, kommer som en overraskelse på henne når hun møter to hundevalper som har blitt forlatt: "Var det ingen som ville ha dem? Petra skjønner ingenting" (Bringsværd og Holt, *Petra*). Selv om Petras ideelhund er liten og søt, er det den store, rufsete blandingshunden Bassa som vekker hennes oppmerksomhet. Bassa skiller seg fra de andre hundene, gjennom den visuelle fremstillinga av dens triste øyne, og den reserverte fremtoningen (bilde 3). I tillegg synes Bassa å ha noen fysiske utfordringer, noe ikonoteksten kommuniserer på oppslag 5: "Den prøver å stå på bakbeina, den også, men greier det ikke. Stakkar, sier Petra. Den har nok skadet seg."

At den har blitt mishandlet av sin forrige eier,⁷ forsterker inntrykket av at voksne ikke alltid greier å ta vare på dyr, eller at mange voksne ikke har den samme respekten for dyr som Petra. Dette inntrykket øker når potensielle kjøpere latterliggjør Bassa på oppslag 8: "Se på den, da! sier de. En blanding av alt mulig, og så gammel at den nesten ikke kan stå på beina en gang!" De to voksne skikkelsene legger først og fremst vekt på Bassas ytre, som ikke tilfredsstiller deres krav til hvordan en (kultivert) hund bør se ut. Dette synliggjør hva slags forventninger de har til hunden og dens rolle. Den skal være renraset, ung og i god fysisk form – kanskje aller helst et statussymbol (Hogan 134). Men barnekarakterene stiller ikke de samme kravene. Den visuelle fremstillinga på oppslag 8 av Petras åpne munn og hånden som er i ferd med å dekke munnen signaliserer at hun er

sjokkert over de voksnes holdninger, samtidig som hun vil forskåne hundene for slike holdninger: "Godt at hundene ikke skjønner hva de sier, hvisker Petra til Karsten" (Bringsværd og Holt, *Petra*).

At det er vanskelig å temme hundens natur, kommer til uttrykk i en voldsepisode mellom flere hunder. Den utløsende årsaken til Petras endelige valg av hund er en dramatisk situasjon der Bassa beskytter en liten hund fra to aggressive hunder. Bassa viser seg å være uredd og selvoppofrende, til tross for redusert helse og et rufsete ytre. Hun griper inn der menneskene trekker seg unna, og gjenoppretter orden ved å beskytte den ellers forsvarsløse hunden. Leseren blir minnet på at hunden er et dyr som følger sine instinkter, noe som poengteres gjennom de visuelle fremstillingene av hundenes glesende gap og kjempende kropp, og de verbaltekstlige beskrivelsene av situasjonen på oppslag 10: "Slåsskjempene jager hverandre i ring med gles og bitt!" At hundenes slåssing kommer i forgrunnen, mens menneskene tafatte og forskremte står i bakgrunnen, understreker de voksnes manglende kontroll over hundene, og at dyr ikke alltid kan kontrolleres. Imidlertid får de voksne skyld for hundenes negative atferd: "De kan ikke noe for at de er sånn, sier Berit. Dyr som mennesker har vært slemme mot... blir ofte iltre og hissige. De tror det er sånn det skal være!" Berits forklaring fungerer som en påminnelse om hvordan man skal behandle hunder, og at hunder, på grunn av sin kultiverte posisjon blant mennesker, er avhengige av menneskers omsorg.

Fordi Bassas lojalitet retter seg mot en forsvarsløs hund, oppleves Bassas voldsomme reaksjon mindre dramatisk for leseren, og øker leserens empati med Bassa. Like etter, på oppslag 14, får leseren vite at Petras endelige konklusjon er tatt: "Jeg vil ha en snill hund, svarer Petra – og snillere hund enn Bassa finnes ikke!" (Bringsværd og Holt, *Petra*). Det er viktigere for Petra å ha en hund som er snill enn en som er liten og søt, noe som utfordrer leseren til å tenke annerledes om verdien av et dyreliv. På siste oppslag er Petra og Bassa (sammen med Karsten og Petras mor) avbildet sittende overfor hverandre, Petra smilende og med lukkede øyne, mens Bassas slikker henne i ansiktet. Bildeoppslaget signaliserer en anerkjennelse av hverandre, og understreker at gjensidig respekt og tillit er sentralt for å kunne etablere et godt forhold mellom menneske og hund.

Diskusjon og oppsummering

Karsten og Petra-bøkene beskriver et forholdsvis balansert forhold mellom barn og hund, der hunden inntar rollen som barnets følge-

svenn. Bøkene gjenspeiler en kjent oppfatning om at barn og hunder har en særegen relasjon, som oppstår naturlig når barn og hunder møtes, mens de voksne ikke alltid evner å kommunisere godt med hundene. I alle tre bøkene trer barnekarakterene frem som kompetente i den forstand at de er aktive, nysgjerrige, autonome og behersker naturen. Særlig Petra har evner til å vise omsorg for hunder som voksne ikke har greid å ta seg av, hun har respekt for hunden og behandler den som et likeverdige vesen. Tilliten mellom barn og hund anskueliggjøres særlig gjennom den fysiske kontakten som kommer til uttrykk gjennom bøkens visuelle beskrivelser, noe som minner oss om bildebøkens potensial når det gjelder å skildre stemninger og relasjoner som de yngste leserne kan forstå.

Selv om bøkene i mindre grad kan sies å være et originalt bidrag til den realistiske barnelitterære tradisjonen, har bøkene vært svært viktige for mange barnelesere siden 90-tallet. Bøkene bidrar blant annet med hverdagsfortellinger som minner barneleseren på hundens spesielle posisjon blant mennesker. De tre hundene beskrives både som frie og kultiverte, noe som gir fremstillingen av hundene en dualitet som ofte er å finne i litteraturen og kunsten. Jessica Ullrich beskriver denne fremstillingsmåten i kunsten på følgende måte: "Dogs are always encoded twice. On the one hand, the dog is the animal, wild, unbridled, but at the same time also culturally formed, bred, trained" (54). Vekslingen mellom å la hunden få spille ut sin dyreside og samtidig være kultivert, sammenfaller med det som karakteriserer "forbundne arter" (Haraway). Alle tre hundene bor sammen med mennesker, de har sine faste plasser når menneskene utfører sine ritualer (spise, sove, jobbe), men de er ellers frie til å ferdes hvor de ønsker. Hundene skildres gjennomgående med en viss avstand, ved at vi aldri får den fulle innsikten i hvordan de erfarer verden.

Dualiteten kommer også til uttrykk gjennom beskrivelsene av hundenes utseende. Jason representerer den renrasede hunden (golden retriever), mens de to andre blandingshundene fungerer som en motvekt mot menneskets behov for å tilpasse hundens kropp til egen livsstil og subjektive vurdering. For de to barnekarakterene har verken rase eller utseende noen betydning. At hundene tidvis forsvinner ut av historien (Jason), for så å dukke opp igjen uten at fraværet forklares, og at vi aldri får direkte tilgang til hundenes tanker, minner leseren på at våre forsøk på å beskrive og forstå hundene ikke fullt ut lar seg gjøre. I så måte skiller bøkene seg fra det som ifølge Amelie Björck har vært tendensen i nyere barnelitteratur: "Dagens barnboksdjur kan helt okommenterat tala, tänka och känna likadant som människor" (6). Karsten og Petra-bøkene representerer

altså en motvekt til disse bøkene, ved å la hunden få være hund, med hundens dyreegenskaper.

På hvilken måte aktualiserer disse bøkene perspektiver om menneske og natur i dag, over 30 år etter at de første bøkene ble utgitt? Ifølge Hübber spiller barnelitteratur en viktig rolle i barns sosialiseringssprosess, og dyrenes tilstedeværelse i bøkene gjør barnelitteraturen til "an important area for the study of human-animal interactions and relationships" (138). Videre hevder Hübber at bildebøker kan "teach young children to recognize and implicitly conceptualize the similarities and differences between human and nonhuman animals" (140). Kanskje er dette særlig viktig i de bøkene som henvender seg til de yngre leserne, fordi disse bøkene ofte har en tydeligere pedagogisk funksjon. Gjennom Bringsværds bøker blir barneleseren utfordret til å reflektere over forholdet mellom mennesker (barn) og hunder, og hva det er som forener og skiller dem. Karsten og Petra-bøkene gjenspeiler en respekt for både barnet og for hunden, og minner barneleseren om at hunden har en naturlig plass blant menneskene, selv om hunden er natur. De kompetente barna (Karsten og Petra) opptrer selvstendige i møtet med hunden og tar dyrets forsvar når mennesker dømmer hunden eller behandler den dårlig. Som en konsekvens, oppstår det harmoni og sameksistens mellom barnet og hunden, noe som styrker oppfatningen om at det kompetente barnet mestrer naturen uten de voksnes innblanding (Ommundsen, "Barndom" 174). Bøkene aktualiserer barnelitteraturens potensiale til å tematisere naturens tilstedeværelse i menneskets liv, og viktigheten av å respektere den. De signaliserer samtidig at mennesket aldri bør ha den fulle kontroll over hunden, og at en fullstendig innsikt i hundens sinn er umulig.

Biografisk informasjon: Inger-Kristin Larsen Vie er førsteamanuensis i nordisk litteratur ved Universitetet i Innlandet, Norge. Hennes forskningsinteresser involverer bildebøker for barn og unge, sakprosalitteratur (særlig biografier) og litteraturdidaktikk. Hennes doktoravhandling handler om nyere, norske biografier for barn og unge, og hvilket didaktisk potensial sjangeren har i skolens litteraturundervisning.

Noter

1 Bringsværd har fått flere litteraturpriser for sitt barnelitterære forfatterskap, deriblant Norsk kulturråds ærespris (2010), Brages hederspris (2009) og Kommandør av Den Kongelige Norske St. Olavs orden (2024).

2 For eksempel er det et utdrag fra *Karsten og Petra hilser på kongen* (2004) i leseverket *Ordriktet Lesebok 2B* (2014).

3 Bildebøkene om Ruffen blir omtalt i blant annet *Norsk barnelitteraturhistorie* (Birkeland, Risa og Vold). Disse bøkene preges av utopiske skildringer av antropomorfe dyr og fantasidyr, som synes å være knyttet til en drøm om et harmonisk liv på landet, der sivilisasjonen ikke har nådd frem (268).

4 Disse er *Karsten og Petra er bestevenner* (1992), *Karsten får ikke sove* (1992), *Petra får besøk* (1994), *Karsten og Petra på teater* (1995), *Karsten drar på sydenferie* (1995), *Karsten og Petras julebok* (2000), *Karsten liker å danse* (2001), *Karsten og Petra på skiskole* (2008), *Karsten og Petra er bestevenner* (2009), *Karsten må ha lapp* (2016) og *Karsten og Petra – året rundt* (2022).

5 *Karsten hjelper pappa* (1993), *Karsten må på sykehus* (1996), *Karsten og Petra hilser på kongen* (2004), *Karsten og Petra i Tivoli. På eventyr i København*, *Karsten og Petras ABC* (2005) og *Karsten og Petra spiser glass! På eventyr i Stockholm* (2013).

6 Bøkene om Karsten og Petra er ikke paginerte. Jeg har gitt de enkelte oppslagene nummer.

7 Oppslag 8: "Bassa har hatt det mye vondt i sitt liv, sier Frank. Han som eide henne var full nesten bestandig, og han sparket og slo henne. Politiet måtte ta Bassa fra ham. Og nå kommer hun til å halte så lenge hun lever."

Litteratur

Birkeland, Tone, Ingeborg Mjør og Anne-Stefi Teigland. *Barnelitteratur. Sjangerar og teksttypar*. Cappelen, 2018.

Birkeland, Tone, Gunvor Risa og Karin Beate Vold. *Norsk barnelitteraturhistorie*. Samlaget, 2019.

Björck, Amelie. "Metaforer och materialiseringar. Om apor hos Vladimir Nabokov och Sara Stridsberg". *Tidskrift för litteraturvetenskap*, vol. 43, nr. 1, 2013, s. 5–20, doi.org/10.54797/tfl.v43i1.10900.

Boglund, Ann og Anna Nordenstam. *Från fabler till manga*. Gleerups, 2012.

Brembeck, Helene, Barbro Johansson og Jan Kampmann. *Beyond the Competent Child. Exploring Contemporary Childhoods in the Nordic Welfare Societies*. Roskilde University Press, 2004.

Bringsværd, Tor Åge. *Når du minst venter det*. Cappelen, 2018.

---. *Samtaler med svart hund*. Cappelen, 2003.

---. *Vov. Hunden i eventyr, myter og folketro fra hele verden*. Cappelen, 2018.

Bringsværd, Tor Åge og Anne G. Holt. *Karsten og Petra. Livet på landet*. Cappelen, 2010.

---. *Karsten og Petra på bondegård*. Cappelen, 1996.

---. *Petra får en hund*. Cappelen, 2001.

Christensen, Nina. "Om barnet, kunsten og dyret. Med utgangspunkt i H. V. Kaalund og J. T. Th. Lundbyes *Fabler for børn*". *På opdagelse i børnelitteraturen. Festskrift til Torben Weinreich*, redigert av Nina Christensen og Anna K. Skyggebjerg, Haust & Søn, 2006, s. 154–202.

Goga, Nina. "Barns verdi. Om Per Sivles dyrebiografier i *Illustrert Tidende for børn*". *Barn. Forsking om barn og barndom i Norden*, vol. 31, nr. 3, 2013, s. 9–23, doi.org/10.5324/barn.v31i3.3731.

---. "Children and Childhood in Scandinavian Children's Literature over the Last Fifty Years". *Bologna. Fifty Years of Children's Books from around the World*, redigert av Georgia Grilli, Bologna University Press, 2013, s. 235–252.

Hallberg, Kristin. "Litteraturvetenskapen och bilderboksforskningen". *Tidskrift för litteraturvetenskap*, vol. 11, nr. 3–4, 1982, s. 163–168.

Haraway, Donna. *Forbundne arters manifest. Hunde, folk og significant andenhed*. Forlaget Mindspace, 2021.

Higgin, Marc. "Being Guided by Dogs". *Crossing Boundaries: Investigating Human-Animal Relationships*, vol. 14, redigert av Jo Hockenhull og Lynda Birke, BRILL, 2012, s. 73–88.

Hogan, Walter. *Animals in Young Adult Fiction*. The Scarecrow Press, 2009.

Hübben, Kelly. "Mister Dog is Conservative. Representations of Children and/or Animals in Three Little Golden Books". *Childhood and Pethood in Literature and Culture. New Perspectives in Childhood Studies and Animal Studies*, redigert av Anna Feuerstein og Carmen Nolte-Odhiambo, Routledge, 2017, s. 138–153.

Lassén-Seger, Maria. "Bland djungelapor, jaguarer och jobbkani-ner. Djuriska barn i bilderboken". *Barnlitteraturanalyser*, redigert av Maria Andersson og Elina Druker, Studentlitteratur, 2008, s. 113–130.

Melson, Gail. *Why the Wild Things Are. Animals in the Lives of Children*. Harvard University Press, 2005.

Mik, Anna. "Into the Wild Childhood. A Study of Wildness in Three 21st-Century Picturebooks". *Dzieciństwo. Literatura i Kultura*, vol. 2, nr. 2, 2020, s. 54–72, doi.org/10.32798/dlk.607.

Ommundsen, Åse Marie. "Barndom i nordisk barnelitteratur fra 1850 til 1950. Nedslag i tre nordiske klassikere". *Modernitet, barndom, historie*, redigert av Åse Marie Ommundsen, Per Thomas Andersen og Liv Bliksrud, Novus forlag, 2016, s. 157–177.

---. *Looking Out and Looking In. National Identity in Picturebooks of the New Millennium*. Novus Press, 2013.

Ullrich, Jessica. "Contact Zones – Where Dogs and Humans Meet. Dog-Human Metamorphoses in Contemporary Art". *Animals and Their People*, vol. 21, 2018, s. 51–68, doi.org/10.1163/9789004386228_005.

White, Anette Almgren og Helene Ehriander. "Ett litet djur åt Pelle – en bilderboks relationer till *Vi på Saltkråkan*". *HumaNetten*, vol. 45, 2021, s. 231–255, doi.org/10.15626/hn.20204510.

Vedlegg 1

Tittel		Hund
<i>Petra vil bli dyrlege</i>	1993	Navnløs hund
<i>Karsten og Petra på bondegård</i>	1996	Rusken
<i>Petra får en hund</i>	2001	Bassa
<i>Karsten og Petras bursdagsbok</i>	2002	Bassa
<i>Karsten og Petra får sykkel</i>	2006	Bassa
<i>Karsten og Petra vil lære å svømme</i>	2006	Bassa
<i>Karsten og Petra går på skøyter</i>	2008	Bassa
<i>Karsten og Petra. Livet på landet</i>	2010	Jason
<i>Karsten og Petra på biblioteket</i>	2011	Bassa
<i>Bli kjent med Karsten og Petra</i>	2013	Bassa
<i>Karsten og Petra på tur</i>	2014	Bassa
<i>Karsten og Petra leker teater</i>	2015	Bassa
<i>Petra sparker fotball</i>	2016	Bassa
<i>Karsten får en katt</i>	2018	Bassa
<i>Bli venn med Karsten og Petra</i>	2018	Bassa
<i>Karsten og Petra lager museum</i>	2022	Bassa